

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

Archiv obce Loučim

1904–1945 (1949)

Inventář

EL NAD č.: 243

AP č.: 530

Mgr. Lucie Kokaislová

Horšovský Týn 2019

Obsah

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Přílohy:	
Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	8
Příloha č. 2: Soupis stavebních plánů k inv. č. 25	9
Inventář:	
1 Obec a její správa	11
2 Správa obecního majetku	11
3 Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek	12
4 Působení obce ve veřejném zájmu	12
5 Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech	13

I. Vývoj původce archiválií

Původcem archiválií je Obecní úřad Loučim (v letech 1880–1910 užíván název Loučim, německy Lautschim), jehož existenci vymezuje období let 1850–1945 a Místní národní výbor Loučim (1945–1990). Sídlo obecního úřadu se nepodařilo zjistit.

Loučim se nachází 6,5 km od Kdyně na hlavním silničním tahu Domažlice–Klatovy ve východní části domažlického okresu. Až do 18. století byla Loučim rozdělena na několik částí spravovaných různými zástupci nižší šlechty. První významnější majitelé pocházeli z rodu Příchovských z Příchovic, kteří vlastnili Loučim přibližně od poloviny 14. století a postupem času k ní získali další nedaleká území (zachovalou tvrz a dvůr společně s celou obcí Úsilov, Vílov, Libkov a Smržovice). Po smrti posledního bezdětného představitele rodu byl majetek Příchovských rozdělen mezi příbuzné. V důsledku toho se novými majiteli v 70. letech 16. století stali Vlasatí z Domoslavi a po nich držel část Loučimi od roku 1738 rod Hubaciů z Kotnova. Byli to právě Hubaciové, kteří k první části připojili druhou, když odkoupili Smržovice, k nimž tato část Loučimi náležela.

K výrazným změnám došlo kolem poloviny 19. století, neboť zanikla patrimoniální správa a na základě tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení (č. 170/1849 ř. z.) se nejnižší správní jednotkou v zemi staly obce. Každé sídliště se muselo stát buď obcí, nebo součástí obce jako tzv. osada. Další podobu fungování obecní samosprávy ovlivnilo obecní zřízení a volební řád z roku 1864 (č. 7/1864 z. z.) vydané na základě říšského obecního zákoníku z roku 1862 (č. 18/1862 ř. z.). Širším orgánem obecní samosprávy se tak stal volený obecní výbor, z jehož středu se následně volilo obecní představenstvo tvořené starostou a alespoň dvěma radními. Působnost obcí se dělila na samostatnou (svobodné volby zástupců, hospodaření s obecním majetkem) a přenesenou (všeobecná vnitřní správa, záležitosti vojenské, berní či soudní).

Po vzniku samostatné Československé republiky proběhla další úprava obecní samosprávy prostřednictvím zákonů č. 75/1919 Sb., o řádu volení v obcích (později novelizován zákonem č. 122/1933 Sb., o změnách řádu volení v obcích), a č. 76/1919 Sb., novela obecního zřízení. Z voleb probíhajících na základě vázaných kandidátních listin a dle zásad poměrného zastoupení mělo vzejít zastupitelstvo, které ze svého středu zvolilo obecní radu tvořenou starostou a alespoň dvěma radními a dále volilo obecní komise (finanční a letopisecká ze zákona povinné).

První zasedání obecního zastupitelstva v Loučimi se uskutečnilo 30. listopadu 1919. Starostou obce se stal Václav Vávra, jenž vykonával tuto funkci v letech 1919–1924, po něm nastoupil Jan Altman (1924–1926), dále Antonín Mráz (1926–1928), jehož 12. května 1928 vystřídal Václav Blahník, který na pozici starosty setrval do 1. února 1940. Obecní úřad poté převzal Jan Altman a od 15. února 1941 působil jako starosta Václav Kuba.

Dle sčítání lidu v roce 1930 se katastr obce rozkládal na 435 ha a v obci pobývalo 239 obyvatel v 54 domech, což je méně než v předchozích letech. Například v roce 1921 zde žilo 304 obyvatel a roku 1880 dokonce 381.

Po ukončení druhé světové války převzal správu obce místní národní výbor (MNV), jehož předsedou se stal Reimund Böhm. Správní změna byla provedena na základě dekretu č. 18/1944 Úředního věstníku čsl., o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění. Jeho průběh dál upravovalo vládní nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archiv obce Loučim tvoří archiválie, které převzal Okresní archiv Domažlice roku 1956 (č. přírůstku se nepodařilo dohledat) z MNV Loučim. K sídlu původce, uložení dokumentů či jejich případným ztrátám nejsou k dispozici žádné informace. Původce patrně neměl žádný spisový plán a archiválie nenesou stopy ukládacího systému.

Vzhledem k mezerovitému charakteru archivního fondu Archiv obce Loučim, lze předpokládat, že pravděpodobně došlo k jistým ztrátám, jelikož k období od roku 1850 do počátku 20. století se nedochovaly žádné archiválie.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Mezerovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Loučim obsahuje archiválie z let 1904–1949 vzniklé z činnosti Obecního úřadu Loučim (1904–1945) a Místního národního výboru Loučim (1945–1990), který pokračoval ve vedení agendy obecního úřadu v úředních knihách inv. č. 2 a 19. Z důvodu převažujících zápisů obecního úřadu byly výše uvedené archiválie ponechány v tomto archivním fondu jako posteriora.

Archivní fond nejdříve pořádal Matěj Šlais (1958) a po něm jej nově uspořádala PhDr. Ludmila Růženecká (1994), ovšem ani jeden z nich archivní pomůcku nevytvářel. Současné pořádání a inventarizace archivního fondu vycházely z metodického pokynu č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (č. j. MV-35224-1/AS-2017), který nahradil metodický návod na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce z 31. ledna 2000 (č. j. AS/1-284/00), a z metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010) a jeho dodatků.

Vzhledem k tomu, že původce neměl spisový plán, bylo pro vytvoření inventárního seznamu použito umělé pořádací schéma uvedené v příloze č. 2 metodického pokynu č. 1/2017. Inventární seznam je rozdělen do sérií podle typu vykonávané agendy a ty jsou dále členěny na série nižších úrovní. Ustoupilo se od členění inventárních seznamů podle druhu archiválií (knihy a spisy).

Časový rozsah nedatovaných archiválií byl na základě diplomatického rozboru stanoven odhadem a v inventárním seznamu je uveden s hranatými závorkami (inv. č. 3).

Během pořádání fondu ovšem došlo k nalezení archiválií vzniklých z činnosti jiných původců, a proto byly provedeny následující vnitřní přesuny:

- a) Do archivního fondu Archiv obce Chodská Lhota byla přesunuta trestní kniha (1904–1948) a následující písemnosti (0,06 bm) z let 1903–1944 vzniklé z činnosti obecního úřadu Chodská Lhota (č. j. SOAP/10-201/2019 ze dne 16. dubna 2019):
 - roční seznam porotců hlavních a náhradních u krajského soudu v Klatovech na rok 1934,
 - trestní listy.
- b) Do archivního fondu Místní národní výbor Loučim byly přesunuty následující písemnosti (0,04 bm) z let 1944–1951 vzniklé z činnosti MNV Loučim (č. j. SOAP/10-201/2019 ze dne 16. dubna 2019):
 - seznam odvodem povinných narozených v letech 1928–1930,
 - vyhláška o odvodech,
 - pozvánka na aktiv branců,
 - dokumenty vztahující se k lesnímu hospodářství (hlášení o těžbě a zásobě dřeva, seznam dříví dodatečný kulatiny z těžby),
 - příškolení újezdni měšťanské školy,

- soupis hospodářského zvířectva,
- očkovací seznamy narozených v letech 1942–1944,
- ohlášení o konání očkovaní,
- trestní záležitosti z let 1945–1949 (spisy o J. Mauleovi, trestní listy, žádost o výpis z trestního rejstříku),
- účetní uzávěrky lesního rezervního fondu,
- určování domovské příslušnosti,
- národní správa (usnesení).

V důsledku zmíněných vnitřních změn a přemanipulování archivního fondu se změnila metráž z 0,40 bm na 0,33 bm a počet evidenčních jednotek z 9 na 8.

Většina z úředních knih je nejčastěji poškozena přelomením (inv. č. 6, 11, 19) nebo má poškozené desky či hřbet – konkrétně se jedná o archiválie uložené pod inv. č. 1 (trhliny na deskách), 2 (chybí zadní díl desek a hřbet), 6 (odlepený hřbet), 8 (chybí hřbet), 11 (trhliny), 19 (trhliny). Poškození trhlínami je například nejvíce patrné u domovských listů (inv. č. 3) a trestní knihy (inv. č. 19).

Archiválie jsou psány převážně česky, avšak v případě archiválií uložených pod inv. č. 3, 13, 14, 18 a 20–22, 29, 31 a 32 se od roku 1940 objevují dvojjazyčné texty (čeština, němčina).

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Loučim poskytuje mezerovité informace k hospodářskému, správnímu, politickému vývoji obce. Například archiválie uložené pod inv. č. 22–26 sice dokumentují stavební vývoj v Loučimi v letech 1908–1944, ale stavebních plánů obytných budov se mnoho nedochovalo a poskytují jen fragmentární poznatky z období 2. poloviny 30. let 20. století. V případě obecních staveb neobsahuje archivní fond žádné stavební plány a nabízí jen minimální informace vztahující se k úpravě návsi, zřízení obecní cesty, zřízení vodovodu či regulaci potoka. Patrně nejlépe zachovalou část představují stavební záležitosti spojené s železniční stanicí – zastávka pro osobní vlaky (1908), úprava silnice a vodoteče na pozemku ČD v Loučimi (1938) a stavba čekárny (1944).

Problematická je i elektrifikace obce, jelikož inv. č. 21 obsahuje převážně archiválie obecné povahy související se Západočeskými elektrárnami – diagram dodávky proudu v drobném ze sítě ZČE (1923–1933), plán stavu elektrizace ZČE (1934), výroční zprávy ZČE (1939) a vyhlášku správní rady ZČE (1940). Jedinou archiválií související s elektrifikací obce představuje povolovací rozhodnutí ke stavbě přespolního vedení Tajanov–Loučim a přípojky pro obec Loučim.

Nepatrné množství archiválií se dochovalo také k oblasti školství (inv. č. 27), jež tvoří jen rozpočty místní školní rady na roky 1941 a 1945. Obdobně jsou na tom archiválie týkající se vojenských záležitostí (inv. č. 29), v nichž se nacházejí pouze přidělové lístky pro domácnost, na oděv a dodatkový lístek pro nastávající matky.

Nejvíce poznatků lze získat ke správnímu vývoji (inv. č. 6–8) a hospodaření obce (inv. č. 10–15).

Nedílnou součástí archivního fondu představují archiválie vztahující se k zemědělskému a lesnímu hospodářství (inv. č. 31 a 32). Archiválie vztahující se k otázce zemědělství obsahují především výkazy o plnění a změnách v předpisu kontingentu dobytka a soupisy hospodářského zvířectva. V případě lesního hospodářství se nejčastěji objevují výměry těžby dřeva.

K demografickým či genealogickým účelům lze využít archiválie uložené pod inv. č. 1–3 a 28.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Loučim uspořádala a archivní pomůcku sestavila ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně v dubnu 2019 Lucie Kokaislová.

V Horšovském Týně dne 2. října 2019

Mgr. Lucie Kokaislová

Seznam použitých pramenů a literatury

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. I. díl Praha : Český statistický úřad, 2006.

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. II. díl Praha : Český statistický úřad, 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny*, II. díl, Ch–L. Praha : Česká akademie věd a umění, 1949.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Loučim – kapitoly z dějin obce*. Muzeum Chodska v Domažlicích, 1989.

SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník historický království Českého*. Praha : Bursík&Kohout, 1895–1908.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. I. Čechy. Praha : Státní statistický úřad, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. I. Čechy. Praha : Orbis, 1934.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
ČD	České dráhy
č. j.	číslo jednací
č. kat.	číslo katastrální
č. p.	číslo popisné
čsl.	československý
bm	běžný metr
EL	evidenční list
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MNV	místní národní výbor
NAD	Národní archivní dědictví
ppr	podací protokol
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv
ukn	úřední kniha
ZČE	Západočeské elektrárny
z. z.	zemský zákoník

Příloha č. 2

Soupis stavebních plánů k inv. č. 22 a 25

Č. p.	Č. kat.	Jméno stavebníka	Druh stavby	Rok
	305		čekárna u železniční stanice	1944
54	7	Josef Bureš	přístavba stodoly a kolny	1937
13		Tomáš Halada	obytný domek	1939
		Ladislav Kotáb	víkendová chata	1939
26	[18]	Václav Vávra	přístavba stodoly	1937

Inventární seznam

1 Obec a její správa**1.1 Domovské právo**

1	Přihlašovací kniha domácích a cizích příslušníků obce	1928–1945	ukn 1
2	Úmrtní protokol	1938–1945 (1949)	ukn 2
3	Určování domovské příslušnosti (domovské listy, korespondence, ohlašovací lístky, seznam cizích osob zdržujících se v obci, hlášení o pobytu 1941)	[1919]–1944	kar 1

1.2 Obecní funkcionáři a zaměstnanci

4	Slib Karla Křížka o poslušnosti Adolfu Hitlerovi	1940	kar 1
5	Vrácení slibu obecného hajného	1940	kar 1

1.3 Všeobecná správní činnost obce**1.3.1 Organizace činnosti obecní samosprávy**

6	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	1931–1944	ukn 3
7	Pozvánky na schůze obecního zastupitelstva	1936–1942	kar 1

1.3.2 Spisová služba

8	Podací protokol 13. 11. 1930 (č. j. 257) – 22. 3. 1942 (č. j. 106)	1930–1942	ppr 1
---	---	-----------	-------

1.3.3 Pamětní knihy

<i>Kronika obce</i>		1928–1964	<i>MNV Loučim</i>
---------------------	--	-----------	-----------------------

2 Správa obecního majetku**2.1 Jednotlivé části obecního majetku**

9	Obecní majetek (dluhopisy, pronájem domu čp. 19, revise obecního hospodářství, žádost o zaplacení zakoupených kamen do obecní budovy)	1935–1942	kar 1
---	---	-----------	-------

2.2 Rozpočtové hospodaření obce**2.2.1 Rozpočty**

10	Pokladní deník	1938–1944	ukn 4
11	Likvidační strazza	1924–1941	ukn 5
12	Účetní zpráva o hospodaření obce (1936–1939)	1940	kar 1
13	Rozpočty obce, rozpočty pro chudinský ústav	1936–1944	kar 1

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
14	Účetní uzávěrky	1939–1944	kar 1
15	Katastrální záležitosti (směna obecních pozemků, silniční ochranná pásma)	1923–1944	kar 1
2.2.2 Daně, přirážky a jiné dávky			
16	Vybírání obecní dávky z nápojů (pravidla, korespondence)	1931–1938	kar 1
17	Obecní dávka ze zábav	1940–1941	kar 1
3 Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek			
3.1 Zdravotní a veterinární záležitosti			
18	Opatření proti nakažlivým nemocem (očkovací seznamy, korespondence, oběžník)	1938–1944	kar 1
3.2 Záležitosti dohledu nad veřejnou mravností			
19	Trestní kniha	1904–1945 (1949)	ukn 6
20	Trestní listy	1910–1942	kar 1
3.3 Stavební a požární záležitosti			
21	Elektrifikace obce	1929–1945	kar 1
22	Železniční stavby (zastávka pro osobní vlaky čekárna pro cestující, úprava pozemku ČD)	1908–1944	kar 1
23	Vodohospodářské stavby (vodní jednání, obecní vodovod, regulace potoka)	1933–1940	kar 1
24	Živnostenské stavby (opravy hostince čp. 23, M. Mrázová)	1939	kar 1
25	Obytné stavby (soupis stavebních plánů viz příloha č. 2)	1937–1939	kar 1
26	Obecní stavby (zřízení obecní cesty, úprava návsi)	1940	kar 1
4 Působení obce ve veřejném zájmu			
4.1 Školství			
27	Místní školní rada (rozpočet)	1941–1945	kar 1

5 Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech

5.1 Všeobecně správní a bezpečnostní záležitosti

5.1.1 Matriční záležitosti

28	Oznámení o narození pro ohlašovací úřad	1942	kar 1
----	---	------	-------

5.2 Vojenské záležitosti

29	Vojenské záležitosti (přídělové lístky pro domácnost, přídělový lístek na oděvy, dodatkový lístek pro nastávající matky, korespondence)	1945	kar 1
----	---	------	-------

5.3 Záležitosti daňové a katastrální

30	Rozvrhy a přírážky k pozemkové dani	1935–1945	kar 1
----	-------------------------------------	-----------	-------

5.4 Zemědělství, lesnictví, myslivost, rybolov, vodní hospodářství

31	Zemědělství (výkazy o plnění a změnách v předpisu kontingentu dobytka, klasifikační listina koně, soupisy hospodářských zvířat, smlouva o opatření a chování veřejného plemeníka)	1939–1945	kar 1
32	Lesní hospodářství (porostní mapa z roku 1936, příspěvkové výměry, příkazovací výměr, výkazy těžby dřeva)	1936–1945	kar 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Loučim
Značka archivního fondu:	AO Loučim
Časové rozmezí:	1904–1945 (1949)
Počet evidenčních jednotek:	8 (6 úředních knih, 1 karton, 1 podací protokol)
Počet inventárních jednotek:	32
Rozsah v bm:	0,33
Stav ke dni:	2. října 2019
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Lucie Kokaislová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Lucie Kokaislová
Počet stran:	14
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová

dne 2. října 2019 č. j. SOAP/010-565/2019